

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Департамент освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації
Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти
у Сумській області
філія ДНЗ «Охтирський центр ПТО» смт Велика Писарівка

XIX Всеукраїнський конкурс

учнівської творчості в
номінації «Історія України і
державотворення»

на тему:

**«Ради тебе перли в
душу сію, ради тебе
мислю і творю...»**

Виконала учениця

групи №29

Юхно Катерина

Керівник: Волін С.В.

Велика Писарівка, 2019

ВСТУП

Цій людині скоро виповниться вісімдесят. Вона нічим не відрізняється в натовпі на вулиці, біля магазину чи на базарі. Можливо лише своїм віком та невеликим ростом. Відносяться оточуючи до нього з повагою і чемністю, а коли незнайомі цікавляться хто це такий, то часто чувають у відповідь: «Це наш вчитель». Він дійсно вчитель. Не просто якогось шкільного предмету, а Вчитель з великої літери, хоча був звичайним керівником дитячого духовому оркестру. Не через його руки, а через його душу й серце пройшли сотні вихованців. Він прищеплював дітям любов до музики, виховував у них любов до музичної праці, впевненість у досягненні поставленої мети. Звичайні сільські діти, котрі ще вчора пасли гуси та пололи городину, під його керівництвом ставали лауреатами республіканських та всесоюзних конкурсів, про них писали газети, розповідали на радіо та показували їхні виступи на телепрограмах. Це йому повинен завдячувати наш район культурному піднесенню, що відбувся у 70-х – 90-х роках минулого століття. Його творчий шлях висвітлено у великій кількості газетних матеріалів, а в останній час і в електронних засобах інформації, але носять вони розрізнений неузгалянюючий характер. То ж ця робота є першою спробою дослідити життєвий і творчий шлях Заслуженого діяча культури України Івана Филімоновича Карпенка.

ДИТИНСТВО ТА ШКІЛЬНІ РОКИ

Народився Іван Филімонович Карпенко у селянській родині 12 червня 1940 року в колишньому козацькому селі Стара Рябина Охтирського району шостою останньою дитиною. Сім'ї тоді були багатодітними, тож нічого в цьому дивного не було. Батько Івана Филімоновича, Филімон Несторович, наприклад, був у сім'ї також останньою дитиною, тільки шістнадцятою. В колгоспі він вирощував овочі і керував городньою бригадою. Мати, Ганна Ярестівна, була звичайною рядовою колгоспницею. На момент початку радянсько-німецької війни батькові вже виповнилось 43 роки і його мобілізували до армії не зразу, а вже десь у вересні 1941 року. Незабаром військовий підрозділ, в якому перебував батько, потрапив в оточення на півночі Сумської області і необстріляні солдати опинились у полоні. Полонених в той час було настільки багато, що німці не знали, що з ними робити. Тих, хто був мобілізований з українських областей, відпускали додому, сподіваючись використовувати їх у майбутньому на сільськогосподарських роботах. Вдруге батько був мобілізований до армії після остаточного звільнення нашого району у серпні 1943 року. Після закінчення війни батько повернувся додому і продовжував працювати на старій посаді.

Після воєнних дій залишилась значна кількість зброї, до якої тягнулись всі, особливо молодь. Не було такого села в нашому краї, де б не було смертельних трагедій. Невдовзі після звільнення села старший брат Івана, якому на той час було всього 6 років, разом з своїм товаришем знайшли німецьку ручну гранату і вирішили її розрядити. Меншого за віком Івана, не зважаючи на його плачі, прогнали, і приступили до її знешкодження. Через декілька секунд пролунав вибух і діти загинули, а Іван чудом залишився живий.

Батько Івана Филімоновича любив співати: у нього був гарний баритон. Співала гарно і мати. Гарно співав і старший брат Микола, котрий навіть навчався потім у музичному училищі в Харкові, хоча музична доля його в

майбутньому не склалась. В той час в селі сусіди збирались цілими вулицями під час свят під час свят і співали пісні, акомпануючи собі на різних інструментах. Були і гармошки, і мандоліни, і балалайки і навіть скрипки. Пробував співати і грати на інструментах і малий Іван. Можливо в той час і почалась у нього тяга до музики.

Швидко летіли дитячі роки і 1 вересня 1947 року він вже переступив поріг Старорябинівської школи. Однак, доля розпорядилась по своєму. Через декілька днів на перерві маленький Іван вирішив підкорити шкільне дерево. Підкорення пройшло успішно, але замість тріумфу опинився Іван у лікарні: дерево не витримало такої наруги над собою і струхнуло прямо на огорожу. Одійшовши від падіння, хлопчик вирішив не відставати від однолітків і самотужки навчився читати і писати. Прийшовши до школи через рік він проявив себе серйозним, розумним і допитливим учнем, правда, дуже сором'язливим. Перша його вчителька, Савченко Наталія Федорівна, почувши, як співає пісні і декламує вірші маленький Іван, багато разів намагалась залучити його до сцени, але як тільки справа доходила до виступу, учень збивався і ніяковів. Але після тривалої і наполегливої роботи тріумф все таки відбувся. Першою піснею, яку він заспівав на сцені, була «Летят перелётные птицы», дуже популярною на той час, яку малому виконавцю довелось декілька раз співати на «біс». Іван Филімонович з великою вдячністю згадує свою першу вчительку і вважає що саме вона відкрила в ньому співочі здібності і все зробила для їх розвитку. Сама Наталія Федорівна мала чудовий голос, вправно володіла ним і багато чому могла навчити своїх вихованців.

Але була ще одна людина, яка вплинула в дитинстві на Івана Филімоновича: це Григорій Микитович Роменський, який у сільському клубі з учнів школи організував духовий оркестр. Ходити на заняття гуртка духового оркестру згодилось семеро учнів, серед яких був і Ванько Карпенко. Йому, як самому меншому, дали найменший інструмент, який був в духовому оркестрі, альт. Не все до ладу було спочатку, але через декілька тижнів оркестр вже виступив перед жителями села, серед яких були батьки і сусіди малих

музикантів. Оркестр зіграв, правда, всього дві мелодії. Спочатку це була мелодія відомої на той час пісні «Варяг», яку колишні моряки просили повторити ще раз, а потім над селом залунав вальс «На сопках Маньчжурії», під час якого почались танці, і малим музикантам довелося виконувати мелодію не один раз. Згодом Іван опанував всі інструменти оркестру і міг, в разі необхідності замінити будь-якого відсутнього виконавця. За словами Івана Филімонович, Наталія Федорівна та Григорій Микитович визначили його подальшу музичну долю.

Навчався в школі Іван Карпенко завжди з охотою, на відмінно, про що свідчать похвальні грамоти. Не всі вони збереглися, але одну з них, де маленького Ванька іменують як дорослого, варто процитувати: «Похвальна грамота видана учневі I класу Старо-Рябинівської семирічної школи Карпенку Івану Филімоновичу за відмінні успіхи в навчанні і за зразкову поведінку. 1 червня 1949 р.». Разом з ним в одному класі навчався і відомий сьогодні журналіст і письменник Михайло Скорик, дружба з яким продовжується і до сьогодні. Старорябинівська семирічка взагалі в той час випускала досить підготовлених учнів, які прославили її в майбутньому. Серед них і Анатолій Стріляний також відомий журналіст, нарисами якого зачитувався весь Радянський Союз, а жителям нашого району він відомий як автор книги «В гостях у матері». Була, мабуть, в стінах цієї школи якась аура, яка розвивала творчі здібності у учнів.

Після закінчення семирічної школи в рідному селі Іван Карпенко продовжив навчання у Правдинській середній школі, що знаходилася у колишньому селі Заводському, яке в народі всі називали Правдинкою. На той час це була одна з провідних шкіл Охтирського району з висококваліфікованим педагогічним колективом. Навчався Іван Карпенко в цій школі, як і попередній на відмінно. Але потяг до співу і духового оркестру не пропав. Його гарний тенор звучав на різних концертах і в стінах школи, і в будинку культури місцевого цукрового заводу, і на районних олімпіадах художньої самодіяльності. Одна з грамот Охтирського відділу народної освіти, якою був нагороджений учень

Правдинської середньої школи Іван Карпенко у жовтні 1957 року містить цікавий запис: «за участь у музичному гуртку». Ясно, що районний відділ освіти не просто роздавав грамоти всім членам гуртків, а за якісь особливі заслуги. За словами самого Івана Филімоновича, у Правдинській школі були музичні інструменти духового оркестру, але не було самого керівника. Маючи деякі навички, що йому передав йому Григорій Микитович, вирішив самотужки оживити оркестр. Але керувати духовим оркестром не одне і теж, що грати на одному з інструментів. До того ж, коли керівник твій одноліток. Назбиравши здатних до музики хлопців, восьмикласник Іван Карпенко приступив до роботи. Через деякий час оркестр вже міг зіграти урочисту привітальну мелодію, яку ми знаємо під назвою «туш», а потім настала черга і більш серйозних творів. Грала спочатку те, що вмів сам «керівник» оркестру і чому він навчився у Григорія Микитовича. Головною проблемою були ноти, яких на той час просто не вистачало. Але якщо через два місяця діяльності гуртка його керівник одержав грамоту за виступ на районній олімпіаді, то це свідчить не тільки певні успіхи, а й про прояв організаторських талантів.

ПЕРША СТОРІНКА ТРУДОВОЇ БІОГРАФІЇ ТА АРМІЙСЬКА СЛУЖБА

Кінець 50-х років минулого століття був періодом підкорення природи і великих новобудов, куди випускники середніх шкіл масово їхали за комсомольськими путівками за позовом серця. В той час на Україні будувалась Кременчуцька гідроелектростанція на Дніпрі і Іван Карпенко разом з товаришами вирішив поїхати на будівництво. Можливо батькам і не хотілось відправляти свого сина в далекі краї, але особливо вони і не заперечували. Мати готувала необхідні речі та їжу в дорогу, а батько, коли настав час, підігнав до хати колгоспну коняку з возом і повіз свого сина в Кириківку на залізничну станцію. Однак, Івану Карпенку не припало щастя підкорювати Дніпро.

Добровільців наїхало настільки багато, що всім не вистачало роботи. Тижнів через два, коли всі домашні припаси були з'їдені, а грошей у сільських хлопців було обмаль і вони почали потихеньку голодувати, їм запропонували поїхати на вугільні шахти Донбасу, де робочої сили завжди не вистачало. Так Іван Карпенко у свої вісімнадцять років опинився в Єнакієво на шахті «Юнком», яка вважалась найнебезпечнішою шахтою всього вугільного басейну. Звісно вугільна шахта зовсім не курорт. Тут постійна пиляка і загазованість, обвали і

навіть вибухи. Тут тяжка праця шахтарів задля того, щоб жила країна. Тут робочі зміни, що можуть продовжуватись на цілу добу. Тут щоденний героїзм і страх за своє майбутнє. Тут можна зразу зламатись, а можна стати справжньою людиною. Тут ризикують своїм життям заради життя товариша. Тут не бояться влади і говорять правду у вічі без всякої дипломатії. Будь яка праця у шахті є справжнім щоденним подвигом. Зневажливо про працю шахтарів можуть говорити лише недалекі особи, тому гірко стає на душі Івану Филімоновичу, коли хтось вважає шахтарів ледарями та п'яничками, котрі за великі гроші лізуть під землю.

Три місяці йшло навчання в учбовому комбінаті, який діяв при шахті. За цей час вони декілька разів спускались в шахту для того, щоб побачити справжню роботу шахтарів і подолати психологічний бар'єр, який може виникати в перші дні роботи. Молодий шахтар Іван Карпенко швидко звик до своєї роботи і майже не звертав увагу на постійну небезпеку. На шахті він працював «лісогоном» в очисному забої, тобто забезпечував подачу колод для закріплення породи. Якою б важкою не була шахтарська праця, але жити без пісні і музики він вже не міг. Невдовзі він знайшов дорогу до шахтарського Палацу культури і шахтарі гучними оплесками оцінили його музичні і вокальні здібності. Звернуло на нього увагу і керівництво Палацу культури, а коли дізналось, що гуртожиток, в якому проживав молодий шахтар, знаходиться на

протилежній сторони міста і після репетицій та концертів туди доводиться добиратись пішки, домоглося його переселення в найближчу оселю.

Три роки пропрацював на шахті Іван Карпенко. І досі він зберігає вдома шахтарський ліхтарик та протигаз, без яких до роботи в шахту не допускали, і фотографії, серед яких є зображення шахтарського Палацу культури, де він виступав на сцені. Перед самим призовом до армії на шахті сталась аварія і молодий шахтар на три місяці потрапив до лікарні. Мабуть тут він і зрозумів остаточно, що жити без музики надалі не зможе, що вона є справжнім його покликанням в житті. Після лікування Іван Карпенко повернувся додому і очікував повістки з військомату про призов на військову службу. Вона затримувалась і колишній шахтар пішов працювати на колгоспний цегельний завод укладачем цегли, а у вільний від роботи час прямував до клубу, де продовжував виступати на сцені, бо вже не міг не співати.

Службу Іван Филімонович почав у місті Миколаєві, де в учбовому центрі місцевого гарнізону опановував тонкощі саперної справи. Одночасно продовжував виступати і на сцені місцевого гарнізону, про свідчить грамота від 7 червня 1962 року, підписана начальником гарнізону гвардії генерал-майором Сільченко, в якій відзначається «висока виконавча майстерність», яку виявив курсант Карпенко на гарнізонному огляді художньої самодіяльності.

Після проходження навчання в учбовому підрозділі курсанту Івану Карпенку було присвоєне звання сержанта і направлено на продовження служби в окремий саперний батальйон, що дислокувався в молдавському містечку Дубоссари. Його призначають командиром відділення і через деякий час це відділення, як свідчить документ, виданий військовою частиною 27 червня 1964 року, стає одним з найкращих у військовій частині. В документі також підкреслюється, що сержант Карпенко «принциповий..., користується діловим авторитетом..., приймає ...активну участь у художній

самодіяльності» військової частини та районного Будинку культури, за неодноразово нагороджувався грамотами. Крім того підкреслюється, що за час служби в частині він одержав 33 заохочення від військового командування, а його ім'я було занесене до Книги пошани військової частини.

Важко навіть уявити, як він встигав відмінно нести військову службу та навчати своїх підлеглих саперній справі, одержувати спортивні розряди і приймати участь у спортивних змаганнях, бути ротним заспівувачем, виступати у концертах художньої самодіяльності, керувати солдатським хором, грати в духовому оркестрі... Без його чудового тенора не обходився жодний концерт не тільки у військовій частині, але й у Дебоссарах і командуванню доводилось частенько відпускати його з частин за проханням місцевої влади. Разом з місцевими артистами він виступав майже на території всієї Молдавії. Необхідно зауважити, що сержант Карпенко, перебуваючи за межами військової частини, ніколи не зловживав своїм становищем. Закінчувати військову службу Івану Карпенку довелось у Москві. На той час солдатам строкової служби на третьому році дозволялось складати вступні іспити до вищих учбових закладів. Йому сподобався один з московських вузів, але вступні іспити були не зовсім вдалим: підвело знання англійської мови. За існуючим правилом солдати, які не вступили до вузу, закінчували військову службу в частинах місцевого гарнізону. Але й на новому місці служби, хоча вона і була нетривалою за часом, сержант проявив себе з позитивної сторони, про що свідчать грамоти військової частини. До того ж, здібного сержанта направили на офіцерські курси і в листопаді 1964 року він повернувся додому молодшим лейтенантом запасу.

ТВОРЧИЙ ЗЛЕТ

На той час головою місцевого колгоспу був Бобраков В'ячеслав Миколайович. Колишній фронтовик, нагороджений орденами та медалями за ратні подвиги, він вісімнадцять років очолював місцевий колгосп і користувався серед рябинівців беззастережним авторитетом. Це була людина з

великим кругозором і великим прагненням зробити життя колгоспників більш яскравим. На кінець 1964 року в селі було дві восьмирічні школи, два сільських клуби, але там не було ні досвідчених керівників хорових колективів, ні духового оркестру. Голова колгоспу знав Івана Карпенка ще знав з дитячих років, адже батько його працював в колгоспі не на рядовій посаді. Знав він і про його творчі здібності, адже не раз чув його виступи на сцені ще в шкільні часи, тому ще під час проведів а армію висловив надію, що той після повернення додому відродить духовий оркестр. Невдовзі він запросив його до себе. Побалакавши трошки про армійську службу, В'ячеслав Миколайович несподівано запропонував молодому хлопцю посаду художнього керівника колгоспного Будинку культури, але після того як він одержить якусь музичну освіту. Та й сам Іван Филімонович вже розумів тоді, що подальше його творче зростання без музичної освіти просто неможливе і все те, чого він досяг на сцені, є аматорським мистецтвом, тому зразу згодився. За словами самого Івана Филімоновича Бобраков В. М. стала тією людиною, яка остаточно допомогла йому назавжди вибрати майбутній життєвий шлях, а перші поштовхи до цього зробили перша вчителька Савченко Наталія Федорівна та керівник духового оркестру Григорій Микитович Роменський. Фотографії цих трьох людей займають чільне місце в сімейному альбомі Івана Филімоновича і згадує він їх з великою теплотою і повагою.

Невдовзі знайшли і потрібний музичний заклад – Білопільську музичну школу для дорослих. Керував цією школою Харченко Анатолій Семенович, який колись працював у сільському клубі в Яблучному і, мабуть, був знайомий з Бобраковим В.М. Тож через місяць після розмови з головою колгоспу Іван Карпенко опинився у Білопільлі і 23 січня 1965 року почав навчання. Директор школи Харченко А. С. викладав головну для молодого слухача дисципліну – «керівництво оркестром» і особисто опікувався ним. Він був спеціалістом своєї

справи і гарним педагогом одночасно, а учень виявився не тільки наполегливим та роботязим, а ще й здібним. Навчання відбувалось за колгоспні кошти, тому голова колгоспу постійно цікавився станом навчання.

Влітку 1965 року Іван Карпенко вирішив і свої сімейні справи. Якось він зайшов до поштового відділення і його вразила незнайома дівчина, котра працювала тут завідуючою. Звали її Раєю. Раїса Павлівна Рапута була жителькою Великої Писарівки і щодня добиралась на роботу рейсовим автобусом. Через деякий час відбулось і знайомство, а в кінці червня рідні, друзі та сусіди вже гуляли на їхньому весіллі. Забігаючи наперед, необхідно сказати, що вона стала справжнім «надійним тилом» майбутньої музичної діяльності Івана Филімоновича. Через деякий час Раїса Павлівна взагалі перейшла працювати до Рябинівського Будинку культури, що дало змогу Івану Филімоновичу повністю зосередитись на творчій роботі.

Тим часом підходило до кінця і навчання в Білопільській музичній школі і 23 січня 1966 року Іван Карпенко останній раз прийшов у цю школу учнем, а вийшов з документом про її закінчення і невдовзі приступив до роботи. На той час духовий оркестр вже не існував, хоча й до цього він на ладан дихав. То ж перше, з чого почав новий керівник, так це формування колективу. Дорослі до оркестру не йшли по різних причинах, та й ніколи було механізаторам та водіям займатися музикою, до якої з дитинства вони не були прилучені. Іван Филімонович переговорив з директорами обох рябинівських шкіл та батьками учнів про намір прилучити дітей до оркестру. Ідея була схвалена і в школах були вивішені оголошення, а в наступні дні батьки принесли стільки заяв, що на всіх не вистачало інструментів. Голова колгоспу був людиною слова і на колгоспні гроші було закуплено частину інструментів, так що в обох школах були створені окремі оркестри. Невдовзі у Новій Рябині було відкрито новий Будинок культури, який було побудовано за рахунок місцевого колгоспу і духовому оркестру голова передав два комплекти

духових інструментів. Почалась клопітка індивідуальна робота з кожним учнем і не всі витримували випробування наполегливою кропіткою роботою, але поступово складався оркестровий колектив, формувалася характер колективу і наполегливість в оволодінні інструментом. Крім оркестрів Іван Филімонович керував хором в тому ж Будинку культури, готував концерти художньої самодіяльності і сам продовжував співати.

П'ять місяців необхідно було для того, щоб духовий оркестр почули жителі Рябини. Важко сказати сьогодні яку мелодію вперше виконали його вихованці, але аналіз репертуару духових оркестрів, якими в подальшому керував Іван Филімонович, наводить на думку, що це була мелодія відомої пісні «Варяг». Поступово оркестр розширював свій репертуар и почав виступати в навколишніх селах. На початку 1967 року був утворений Великописарівський район і село Рябина ввійшла до його складу, хоча з середини XVII століття вона була складовою частиною Охтирщини. Сталось так, що духовий оркестр Рябинівського Будинку культури став єдиним оркестром в районі і його стали запрошувати на виступи в різні села на різні урочистості. Особливо часто доводилось виступати у районному центрі, де районне начальство почало приглядатись до молодого керівника духового оркестру. Нова районна газета «Красное знамя» 18 квітня 1967 року вперше на своїх сторінках помістила невеличку інформацію про діяльність духового оркестру під керівництвом Івана Карпенка і фотографію, яку зробив під час занять фотокореспондент газети Микола Безкишко. Та ж сама газета 23 травня 1967 року повідомляла, що духовий оркестр у своєму репертуарі налічує вже 42 музичних твори і провів більше 40 концертів. З часом зростав не тільки репертуар оркестру, а й майстерність його керівника, що дозволяло освоювати більш складні музичні твори. В тому ж самому році духовий оркестр одержав свою першу нагороду - диплом першого ступеня на огляді колективів

художньої самодіяльності району. Згодом почались виїзди і на обласні огляди, де також ставали дипломантами. Коли навесні 1970 року в Білгородській області Російської Федерації проводилась декада української культури, то в складі учасників художньої самодіяльності нашого району були включені і рябинівські артисти. Рябинівський духовий оркестр, а також сольний виступ його керівника стали окрасою концерту, що відбувся у Борисовці.

Знань музичної школи вже не вистачало і Іван Карпенко вступає на заочне відділення Белгородського музичного училища, яке успішно закінчує у 1974 році.

Стрімкий злет творчого піднесення оркестру припадає на першу половину 70-х минулого століття. У 1970 році на республіканському огляді художньої самодіяльності духовий оркестр Рябинівського Будинку культури виборює диплом третього ступеня, стає лауреатом і одержує бронзову медаль. А голова колгоспу, який постійно цікавився життям оркестру, придбав для нього три комплекти сценічного одягу. Коли на початку 1972 року в районі почався новий огляд художньої самодіяльності, то відкривали його не у районному центр, як це було раніше, а у Рябині, яка на той час стала справжнім взірцем для всіх аматорів не тільки нашого району, а й поза його межами. Районна газета у номері за 29 січня відзначала особливу увагу глядачів до виступу духового оркестру під керівництвом І. Карпенка. Художня майстерність Рябинівського духового оркестру настільки в цей час зросла, що йому доручають разом з оркестром Сумського хімкомбінату відкрити урочистою ходою на Червоній площі обласного центру у листопаді 1972 року обласний фестиваль художньої самодіяльності. Мине небагато часу і духовий оркестр під керівництвом Івана Карпенка вдруге стане лауреатом республіканського фестивалю художньої самодіяльності і буде нагороджений срібною медаллю, а всі учасники оркестру одержать грамоти республіканського комітету. 23 квітня 1973 року Рябинівському духовому оркестру рішенням Міністерства культури

УРСР було присвоєне звання «самодіяльний народний духовий оркестр», що означало переведення оркестру з колгоспного утримання на державне і сувору звітність. 12 вересня Президія Верховної Ради УРСР відзначила і керівника оркестру, нагородивши його своєю грамотою «за досягнуті успіхи в розвитку народної художньої творчості». Необхідно зауважити, що грамота ця на той час прирівнювалась до державної нагороди.

У лютому 1974 року на заслужений відпочинок пішов голова колгоспу Бобраков В. М., а в наступному році Карпенка І. Ф. призначають директором районної музичної школи. Важко уявити, що діялось тоді на серці у людини, яка створила з дітей справжніх музикантів, виховала колектив одноступів, досягла величезних успіхів і вимушена все це покинути. Іван Филімонович, здавалось, знаходив собі заміну серед своїх учнів, але дві перші спроби виявились невдалими: музикантами вони були гарними, встигли навіть музичне училище закінчити, але організаторського таланту не вистачало. Лише третя спроба виявилась вдалою і до керівництва духового оркестру приступив один з його найкращих учнів: Проценко Леонід Іванович, котрому вдалось до сьогоднішнього дня зберегти духовий оркестр, єдиний в нашому районі і не втратити звання «народного».

ЧЕРЕЗ ТЕРНІ ДО ЗІРОК

На новому місці роботи довелось починати все спочатку. Попередній колектив десятки разів виступав у районному центрі, викликаючи захоплення у місцевих школярів, тож бажаючих займатись у духовому оркестрі «капельмейстера» Івана Карпенка (так з тоді повагою його називали жителі Рябини) назбиралось аж на три оркестри. Лише в одному з збережених журналів обліку занять Великописарівської музичної школи за 1976 список учнів займає всю сторінку зверху донизу і налічує 34 прізвища. З того ж журналу можна побачити, що учні повністю віддавались улюбленій справі і пропусків фактично не було. Першими, хто оцінював успіхи своїх дітей, були самі батьки, бо батьківські завжди збори починались з виступу духового

оркестру. Поступово зростав репертуар оркестру і його майстерність. В 1977 році зафіксовано 15 виступів оркестру і він починає виїзди за межі районного центру і самого району. Все частіше духовий оркестр можна побачити в Охтирці, Полтаві і Сумах.

Посада директора музичної школи заважала Івану Филімоновичу повністю зосередитись на роботі з своїми вихованцями і він з радістю залишив її. Серед документів музичної школи кінця 70-х - початку 80-х років минулого століття зафіксовані неодноразові виїзди оркестру до села Вільного на запрошення голови місцевого колгоспу Бірюкова Миколи Федоровича. Був він, як і Бобраков В. М., любителем духової музики і гарно розумів її значення в житті тогочасного села. Йому вдалося умовити Івана Филімоновича створити духовий оркестр в селі і десять років жителі села насолоджувались виступами своїх дітей.

Успіхи духового оркестру під керівництвом Карпенка І. Ф. при Великописарівській дитячій музичній школі були настільки помітними, що весною 1984 року оркестр в повному складі запрошують до республіканського постійно діючого дитячого табору «Молода гвардія» в Одесі. Перебування в таборі нічим не відрізнялось від занять в звичайній і музичній школі, тільки було більш напруженим: за місяць перебування в таборі оркестру довелося здійснити дванадцять виступів.

Творчий злет духового оркестру припадає на другу половину 80-х років минулого століття. У 1986 йому присвоюють звання лауреату Всесоюзного фестивалю народної творчості, а через рік духовий оркестр вдруге стає лауреатом цього фестивалю. У 1987 році оркестр побачила вся Україна в популярній тоді телепрограмі «Сонячні кларнети». Наступного року Івану Филімоновичу присвоюють звання «Заслужений робітник культури України», а в 1990 році духовий оркестр Великописарівської дитячої музичної школи одержує звання

«Народний зразковий самодіяльний колектив». Такого небаченого успіху не досягав в Україні жоден керівник дитячого духового оркестру. Досвід Карпенко І. Ф. став в нагоді і для інших самодіяльних колективів. Звання «Народного самодіяльного колективу» одержали в той час і дитячий духовий оркестр с. Ямне під керівництвом М. Т. Обуховського, а також колективи художньої самодіяльності при Тарасівському Будинку культури та Сидорярузькому сільському клубі.

Наявність в районі трьох дитячих духових оркестрів дала можливість проводити у Великій Писарівці обласні паради духових оркестрів, котрі відбулись у 1991, 1994, 1997 та 1999 роках.

Не треба думати, що не було у Івана Филімоновича недругів. Вони знаходились і серед керівників районного рівня, і серед окремих директорів шкіл, серед колег і навіть серед близьких людей. Боляче переживав він випадки недругів, але ніколи не опускав руки і продовжував працювати. Навіть тоді, коли згоріло приміщення дитячої музичної школи, а нового приміщення ще не було, він продовжував заняття з дітьми в звичайному сараї, на стадіоні, в місцевому парку.

Коли настала пора йти на пенсію, Іван Филімонович не поспішав кидати своїх вихованців і офіційно залишив свою посаду лише в сімдесят років, але частенько виступав з колишніми учнями. Досі він веде активну творчу діяльність, хоча не так часто, як раніше, але його чудовий тенор іноді можна почути на різних концертах у районному центрі. І коли вам випадково доведеться почути серед вулиці почути «це наш вчитель...», то знайте: це про Івана Филімоновича. Про людину з великої літери. Про людину, що віддала своє серце дітям. Про людину, котра зробила значний внесок в історію нашої держави.

ВИСНОВКИ

У 60—90-х роках минулого століття Великописарівський район був одним з центрів культурного піднесення на Сумщині. На кінець вказаного періоду у районі налічувалось п'ять колективів художньої самодіяльності, котрі мали звання «Народний», серед яких були три дитячих духових оркестрів. В ході дослідження було вивчено значну кількість документів та публікацій районної та обласної преси. Автори дослідження прийшли до висновку, що культурне піднесення району було нерозривно пов'язане з творчою і педагогічною діяльністю Карпенка Івана Филімоновича, котрий виріс від звичайного керівника духового оркестру сільського клубу до Заслуженого діяча культури України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. «Ленінська правда», «Червоний промінь» - газети Сумської області, 1967-1991 р.р.
2. «Красное знамя», «Ворскла» – газета Великописарівського району, 1967-2019 р.р.
3. «Прапор перемоги» - газета Охтирського району, 1967 р.
4. Особистий архів Карпенка І. Ф.
5. <https://www.uotube.com/watch?v=adriU>
6. <https://www.uotube.com/watch?=4pTW2jaIFck>
7. <https://www.uotube.com/watch?v=-QRUO3AQSO4yJ91>

Батьки І.Ф.Карпенка, 1940р.

Спільне фото учнів 1 класу Рябинівської школи, травень 1949р. В центрі фото перша вчителька Савченко Н.Ф., завдяки якій Іван почав співати на сцені

Перші кроки в духовому оркестрі під керівництвом Григорія Микитовича Роменського , початок 1950р.

Старорябинівські "фронтвики", учні 4 класу, котрі щойно склали екзамен, – 19 травня 1952 року, – в Старорябинівській семирічній школі.

Сільська парубота – старорябинівські пацани, учні 7 класу Старорябинівської семирічної школи, в 1955 році.

Фото на згадку після закінчення Старорябинівської семирічної школи, травень 1955р

Виряджання сина Івана на роботу шахти Донбасу, літо 1958р.

Іван Карпенко після шахтарської зміни на шахті «Юнком», 1959р.

Палац культури м.Єнакієво, де виступав на молодий шахтар Іван Карпенко,
1959р.

Бобраков В.М.

Голова колгоспу «Червона Україна»

*Людина, яка визначила майбутню
творчу долю Карпенка І.Ф.*

Перший оркестр сформований Карпенко І.Ф. у с.Рябина,1966 рік.

Карпенко І.Ф. під час репетиції оркестру. 1970р.

Перші учасники оркестру,
1966р.

Карпенко І.Ф., на сцені
Рябинівського будинку
культури, лютий 1966р

Рябинівський духовий
оркестр під час виступу.
1968р

Рябинівський хор художньої самодіяльності під керівництвом
І.Ф.Карпенко, 1968р.

Голова колгоспу «Червона Україна» Бобраков В.М., відкриває районний
фестиваль художньої самодіяльності Великописарівського району,
с. Рябина лютий 1972р.

Виступ Великописарівського духового оркестру в м.Суми, 1976р.

Запис виступу Великописарівського дитячого духового оркестру на телепрограму «Сонячні кларнети», 1987р.

Дитячий духовий оркестр с. Вільне під керівництвом І.Ф.Карпенко.

Літо, 1988р.

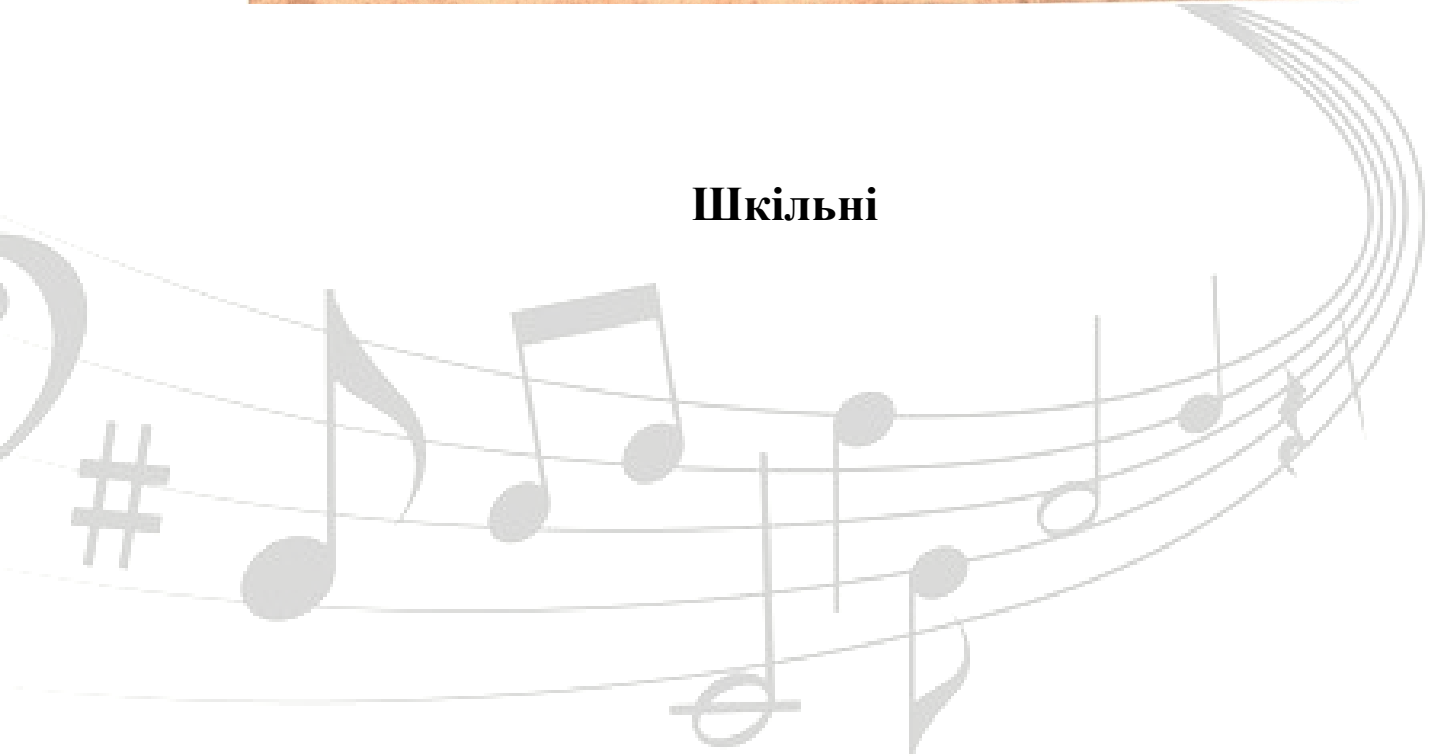

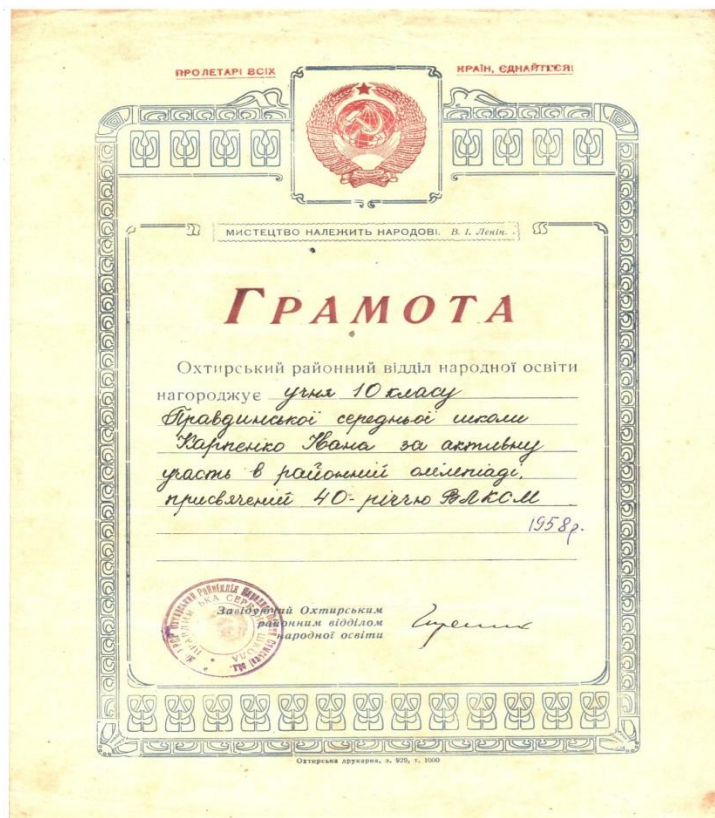
Нагороди після виступу духового оркестру. День селища Велика Писарівка, 2016р.

НАГОРОДИ...

Шкільні

Армійські

СЛУЖЕБНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА
на сержанта КАРПЕНКО Ивана Филимоновича,

1940 г. рождения, кандидат в члены
КПСС, образование 10 классов,
в Советской Армии с 1961 года.

Сержант КАРПЕНКО Иван Филимонович за период службы зарекомендовал себя с положительной стороны. Принимает активное участие в общественной жизни части, к выполнению партийных и служебных поручений относится честно и добросовестно.

Является отличником боевой и политической подготовки, умело обучает своих подчиненных. Является одним из лучших командиров отделений части. Систематически работает над повышением своих военных и политических знаний. Политику КПСС и Советского правительства понимает правильно и активно борется за её претворение в жизнь.

Морально устойчив, принципиальный, исполнительный. В быту скромный, пользуется деловым авторитетом среди командиров и личного состава. Принимает самое активное участие в художественной самодеятельности части, а также принимает участие в художественной самодеятельности районного Дома культуры, обладает хорошим голосом.

За исполнение песен неоднократно награждался ценными подарками и похвальными грамотами. Спортсмен-разрядник. Играет на трубе в духовом оркестре части.
За период службы имеет 35 поощрения.

КОМАНДИР ПОДРАЗДЕЛЕНИЯ
МАЙОР *А. Горчаков* (ГОРЧАКОВ)

Подпись командира подразделения заверяю:

НАЧАЛЬНИК ШТАБА - В/Ч 44605
ПОДПОЛКОВНИК *А. Мещеряков* (МЕЩЕРЯКОВ).

« 27 » июня 1964 г.

За нашу Советскую Родину!

ГРАМОТА

За активное участие в художественной
самодеятельности и высокое исполнительское
мастерство, показанное на гарнизонном смотре
1962 г.,

награждается грамотой
курсант КАРПЕНКО.

НАЧАЛЬНИК НИКОЛАЕВСКОГО ГАРНИЗОНА
ГВ. ГЕНЕРАЛ-МАЙОР *А. Сильченко* /СИЛЬЧЕНКО/

7.06.62 г.

г. Николаев.

За виконавчу творчість

ШАНОВНИЙ *Іван Філімонович!*

Міністерство культури УРСР і республіканський комітет профспілки працівників культури поздоровляють Вас з нагородженням ГРАМОТОЮ ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР.

Це висока оцінка партією і урядом Вашої невтомної і плідної праці по розвитку художньої самодіяльності та народної творчості, досягнень у Республіканському фестивалі самодіяльного мистецтва, присвяченого 50-річчю утворення Союзу Радянських Соціалістичних Республік.

Висловлюємо тверду впевненість в тому, що Ви і надалі будете сприяти збагаченню скарбниці народного мистецтва, вносити гідний вклад у справу виховання нової людини — активного будівника комунізму.

Бажаємо Вам великого особистого щастя, здоров'я, творчих звершень на благо розквіту радянської культури, дальших успіхів у перетворенні в життя історичних рішень XXIV з'їзду КПРС.

Міністерство культури
Української РСР

Республіканський комітет
профспілки працівників
культури

3

Тов. *Карпенко*

Іван Філімонович

А досягнуті успіхи в розвитку народної художньої творчості та активну участь в Республіканському фестивалі самодіяльного мистецтва, присвяченому 50-річчю утворення Союзу РСР

ПРЕЗИДІЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ
УКРАЇНСЬКОЇ РСР

УКАЗОМ від 12 вересня 1973. нагороджує Вас

ГРАМОТОЮ

Голода Президії Верховної Ради Української РСР

Секретар Президії Верховної Ради Української РСР

12 вересня 1973 р. № 5363

Іван Карпенко
Іван Філімонович

Редакция газеты
«Пионерская правда»
награждает.

ДУХОВИЙ ОРКЕСТР ВЕЛИКОПИСАРІВСЬКОЇ СЕРЕДНЬОЇ

ШКОЛИ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

за активное участие
во II Всесоюзном фестивале
народного творчества,
посвящённом 70-летию
Великой Октябрьской
Социалистической
революции

О. Зенков

Второй Всесоюзный фестиваль народного творчества,
посвященный 70-летию Великой Октябрьской
социалистической революции

ДИПЛОМ

ВОЕННО-ОРКЕСТРОВАЯ СЛУЖБА
МИНИСТЕРСТВА ОБОРОНЫ СССР

НАГРАЖДАЕТ

за активное участие в пропаганде
советской духовой музыки

*духовой оркестра Великописаревского
районного Дома культуры (руководителя
Картенко Иван Юлианович).*

Начальник Военно-оркестровой службы
Министерства обороны СССР —
Главный военный дирижер
генерал-майор

И. МИХАЙЛОВ

ГРАМОТА НАГОРОДЖУЄТЬСЯ

КАРПЕНКО Іван Філімонович,

Заслужений працівник культури України, керівник
Зразкового духового оркестру Великописарівського
районного Будинку культури, за багаторічну і плідну
працю по естетичному вихованню підростаючого
покоління, вагомий внесок у розвиток самодіяльної художньої
творчості та з нагоди 60 – річчя від дня народження.

Директор
Сумського обласного
центру народної творчості

В.Я. НЕХОТІН

М. Суми, червень 2000 р.

ДИПЛОМ НАГОРОДЖУЄТЬСЯ

*Дитячий духовий оркестр
Великописарівського РБК
(керівник Іван Карпенко)*

*за участь в районному святі
духової музики і патріотичної пісні
“З Україною в серці”,
присвяченому
Міжнародному дню захисту дітей.*

Начальник відділу
культури і туризму
райдержадміністрації

Кравченко В. М.

сmt. Велика Писарівка
1 червня 2007 року

КАРПЕНКО

Іван Філімонович

*керівник народного самодіяльного дитячого
духового оркестру В-Писарівського РБК*

**Великописарівського
району
Сумської області
занесений на районну
Дошку Пошани.**

Голова районної
державної адміністрації

В. Т. БЕРДІН

Голова районної ради

Г. М. ЄВЧЕНКО

сmt. В-Писарівка
24.08.2000 р.

СВІДОЦТВО

*про занесення
на районну*

Дошку Пошани

УДОСТОВЕРЕНИЕ

Тов. КАРПЕНКО
Иван Филимонович

награжден медалью лауреата
Всесоюзного смотра самодеятельного
художественного творчества,
посвященного
40-летию Победы советского народа
в Великой Отечественной войне

Всесоюзный оргкомитет по
проведению смотра
24 января 1986 г.

УДОСТОВЕРЕНИЕ

Тов. Карпенко
Иван Филимонович

награжден медалью лауреата вто-
рого Всесоюзного фестиваля народ-
ного творчества, посвященного
70-летию Великой Октябрьской
социалистической революции

Москва
1987

Всесоюзный оргко-
митет по проведе-
нию фестиваля.